

168/2000

CENTRO DRAMÁTICO GALEGO

A man in a dark suit and glasses is seated at a table, focused on working on a mask. He is using a small tool to refine the details of the mask's face. On the table in front of him are several other masks, some of which are already partially finished. The background is a dark, textured wall with a diagonal line. The overall color palette is dominated by dark reds and browns.

OS VELLÓS NON DEBEREN DE RAMORARSE

DE CASTELAO

DIRECCIÓN MANUEL AREOSO

XUNTA DE GALICIA

Nun ensaio rematado no Nadal de 1950, nove anos despois da súa estrea e tres anos antes da publicación da obra pola editorial Galaxia, Eduardo Blanco-Amor trasládanos, como 'anécdota' significativa, a opinión non condicionada de «James Graham, da 'School of American Ballet', que estaba na Arxentina, ao fronte da xira do 'American Original Ballet'» e que o acompañara á mencionada estrea bonaerense: «dixome "que nada tiña ollado en Nova York, nos derradeiros anos, que contivese tanta suma de orixinalidade e tan extraordinaria posibílá [sic] dun montaxe de grande espectáculo" como a obra de Castelao».

Acrescenta o autor do Teatro pra a xente que, polos seus coñecimentos teatrais, está «en condicións ouxetivas de engadir á opinión dun mestre como Graham a miña propia, e de dicire que Os vellos non deben de namorarse pode configurar, no seu lugar e tempo, a data nuncial dun grande teatro galego de non vista cobi-za i-eficacia. Non se trata dunha obra avanguardista —endebén o sexa en grao superlativo— destiñada a gorentare a consabida estulticia duns cantos 'iniciados' pra morrer no vacío ao seguinte día da súa estrondosa representación. Pol-a contra, é obra pra acadare a meirande estensión atentativa, a maior suma de púbricos, a maior latitude —no senso do teinicismo fotográfico—, pois pra todos tén: pro refiñado inteleitual e pra o espectador de boa fe. As súas posibilidades de montaxe son, en efecto, grandiosas e tentan os anxeos do director mais estremado que queira lograre un espectáculo integral no que ren —luz, coor, ritmos, danzas, luminotecnia— resulte superfluo nin desaxeitado».

As opinións que acabamos de reproducir poden ser paradigma do prestixio, case xeral e repetidamente explicitado, de que goza a proposta dramática do autor de Retrincos, que, con todo, non deixa, de ir acompañado de certas e, con clareza, non menores —por moi puntuais ou parcelares que sexan— sombras avaliativas no discurso crítico desenvolvido ao seu redor.

Neste sentido, sería pertinente lembrarmos que, etimoloxicamente, o vocábulo 'prestixio' se podería ligar, de maneira paradoxal, ao significado de 'engano' e laiármonos de que o posíbel, necesario e, sen dúbida, salutar debate sobre as virtudes e os defeitos da obra teatral que nos ocupa, polo xeral, se teña mantido no ámbito das discusións privadas e non teña visto a luz como desexábel debate, quer sosegado, quer virulento.

É así que, desde a perspectiva da concepción visual que preside a obra, non hai dúbida de, na súa avaliación como produto artístico complexo, ter pesado para non poucos anacrónicos 'modernólatras', cunha falta de ponderación que resulta proverbial pola súa fundamentación redutoramente excluínte, a consideración negativa que das vangardas históricas —e, en especial, a respecto de Picasso e o Cubismo— manifestou sen equívocos o propio Castelao no seu extraordinario Diario de 1921 e nas páxinas de Nós.

Nesta inmensa sombra xulgadora e preconceituosa, para alén da evidencia por simple comparación da (in)comprensión máis ou menos acentuada e xeneralizada na altura daqueles 'feliçes' anos, esquécese o feito basilár de que Castelao optou (seleccionou con plena consciencia do que era relevante, na teoría e na práctica, para o seu meditado proxecto artístico) por tendencias plásticas históricas, recuadas ou contemporáneas, figurativas e abstractizantes, que, convivendo de maneira paralela coa vanguardia en sentido restrito e histórico, non resultaron ser de menor relevo e importancia na actualización e criteriosa renovación do pensamento plástico deste vinteavo século que, nestas datas en que redixo, está a esmorecer.

CARLOS PAULO MARTÍNEZ PEREIRO

Extracto do traballo Da (est)ética danha síntese artística. Contributos para a avaliación dunha peza "reestrelizada"

REPARTO

Alfonso Agra

Fuco
Prologuista
O coro da morte
Coro de boticarios
Máscara

Pilar Alonso

Nai de don Ramón
O sapo
Prologuista
O coro da morte
Irmá
Muller
Máscara
Coro

César Cambeiro

Don Ramón
O coro da morte
Coro

Mariana Carballeda

Micaela
Mari Pepa
O coro da morte
Irmá
Muller
Máscara
Coro

Xan Casas

Pai de don Ramón
O portugués
O coro da morte
Coro de boticarios
Máscara
Coro

Nekane Fernández

Pimpinela
O coro da morte
Irmá
Muller
O rapaz
Máscara

Bernardo Martínez

O coro da morte
Coro de boticarios
Máscara
Coro

Xoán Carlos Mejuto

O demo
Espantallo
A morte
Coro de boticarios
Moza

Luisa Merelas

Lela
O coro da morte
Irmá
Muller
Máscara
Nai
Coro

Alfredo Rodríguez

Boticario
Espantallo
Pai
Coro

Xosé Vilarelle

Carabineiro
A porca
O coro da morte
Coro de boticarios
Máscara
Coro

EQUIPO ARTÍSTICO

Dirección MANUEL ARIOSO
Escenografía ANTONIO E. SIMÓN
Deseño vestiario RODRIGO ROEL
Música BERNARDO MARTÍNEZ
Iluminación ANTONIO E. SIMÓN
Atrrezzo e ambientación RODRIGO ROEL
Maquillaxe MERCEDES ALONSO
Estudio crítico CARLOS F. MARTÍNEZ PEREIRO
Axudante de dirección ELENA LUACES
Auxiliar de dirección MARIELA RÍOS
Meritorias de dirección PATRICIA PIÑEIRO
ERLA GAPPINI

EQUIPO TÉCNICO DO IGAEM

Prensa ANA ROSALES
Encargado de talleres PABLO SEDANE
Encargado de estrutura escénica SALVADOR FORJAN
Técnico de iluminación JUANJO AMADO
Técnico de son ANTONIO GONZÁLEZ BUDINO
Tremolas ELIXO VEITES
MAURO CHAO
LUIS MÉNDEZ
EDUARDO CANEDO
Xastras CONCHA ABAD
DOLORES PAZ
MARÍA NIGREIRA

CENTRO DRAMÁTICO GALEGO

Director MANUEL GUEDE OLIVA
Xefe de produción FRANCISCO OTI RÍOS
Secretaría de dirección MANUELA DOMÍNGUEZ AMOSCÓTEGUI
MAGDALINA TOJO ESTÉVEZ
Axudante de produción LAURA HEVIA SOLARES

SALONTEATRO

Rúa Nova, 34. Santiago de Compostela

DATAS

Do 28 de xaneiro ó 27 de febreiro

HORARIOS E FUNCIÓNS

Mércres ás 18:00 h

Xoves ás 18 h

Venres ás 20 h

Sábado ás 20 h

Domingo ás 18 h

INFORMACIÓN E RESERVAS

Centro Dramático Galego

Tel. 981 58 11 11 (horario: de 9 a 14 h)

PREZO DAS LOCALIDADES

Prezo único a 1.000 ptas (6'01 €)

Día do espectáculo:

50% de desconto tódolos domingos, agás os días da estrea.

Horario de taquilla:

Dúas horas antes do inicio da función.

DESCONTOS

Localidades a 600 ptas (3'61 €)

- Para os titulares de Carné Xove, Carné Universitario, familias

numerosas e maiores de 65 anos, descontos do 40% sobre o prezo da entrada en taquilla.

Localidades a 500 ptas (3'01 €)

- Os grupos de máis de 10 persoas que residan no Concello de Santiago de Compostela poderán acollerse a un desconto do 50% sobre o prezo da entrada en taquilla tódolos días de representación.

Localidades de 400 ptas (2'40 €)

- Os grupos de máis de 10 persoas que residan fóra do Concello de Santiago de Compostela e teñan necesidade de organizar algún sistema de transporte para poder acudir ó SALONTEATRO poderán acollerse a un desconto do 60% sobre o prezo da entrada en taquilla tódolos días da representación.
- Persoas en situación de desemprego.
- Grupos de teatro universitario.

AGRADECEMENTOS

O noso agradecemento ó Consello da Cultura Galega por facilitarnos o rexistro sonoro no que se recolle a voz de Castela. Así mesmo, o recitado do poema "Imán Daniel" de Ramón Cabanillas por Fernando Iglesias Yacholas.

Ó Museo do Pobo Galego por nos proporcionar a primeira edición de "Os vellos non deben de namorarse" e poder, dese xeito, reproducilo como facsimile.

Ó Centro Galego das Artes da Imaxe por nos fornecer os valiosísimos documentos visuais sobre Castela.

Á Editorial Galaxia e a don Xabier Baltar por tódalas facilidades que nos deron para a publicación do texto de Castela.

OS VELLO... EN XIRA POR GALICIA

AUDITORIO MUNICIPAL de NARÓN

Día 1 de marzo ás 11:30 h

Día 2 de marzo ás 20:30 h

Día 3 de marzo ás 20:30 h

Información e reservas: 981 39 11 44

TEATRO PRINCIPAL de OURENSE

Día 8 de marzo ás 20:30 h

Día 9 de marzo ás 20:30 h

Día 10 de marzo ás 20:30 h

Día 11 de marzo ás 20:30 h

Día 12 de marzo ás 20:30 h

Día 13 de marzo ás 20:30 h

Información e reservas: 988 24 14 92

CENTRO CULTURAL CAIXAVIGO de VIGO

Día 17 de marzo ás 22:30 horas

Día 18 de marzo ás 22:30 horas

Día 19 de marzo ás 20:30 horas

Venda localidades en taquilla
teléfono 986 23 80 51 dende unha
semana antes da primeira función.

TEATRO ROSALÍA DE CASTRO da CORUÑA

Día 23 de marzo ás 20:30 h

Día 24 de marzo ás 20:30 h

Día 25 de marzo ás 20:30 h

Información e reservas: 981 18 42 93

AUDITORIO DO PAZO DA CULTURA de PONTEVEDRA

Día 28 de marzo ás 21 h

Día 29 de marzo ás 21 h

Día 30 de marzo ás 21 h

Día 31 de marzo ás 21 h

Información e reservas: 986 89 65 28

"Amigos:

A penas separado de vós por un tabique, non estou presente. Pero creo que vos oio e que vós oídes o latexar da miña ansiedade. Xa sei que as creacións do espírito non se adaptan ás fronteiras da nación e que as obras de arte voan coma paxaros por riba das fronteiras. A arte non cabe dentro dos lindeiros políticos e xa que logo a miña obra podería ser universal, pero a condición de que fose unha verdadeira obra de arte, que iso non o podemos dicir nós, senón os que veñan logo e acaten o noso veredicto. Agora ben, non hai obra de arte capaz de resistir o xuízo do tempo que non leve o cuño dunha nacionalidade e por extenso que sexa o seu imperio, nunca perde o recendo da terra e do momento no que foi creada. Así, esta obra miña non pasa de ser un simple experimento artístico, pero aínda que merecese ser traducida a tódalas linguas do mundo, nunca deixaría de ser unha obra de arte galega porque está feita co zume da terra e mel da tradición galega e foi imaxinada para regalia do pobo galego, que se non acadou o seu destino verdadeiro presentouse por primeira vez diante dunha colectividade de moitos milleiros de galegos e entrégase por segunda vez á emoción dos galegos de Montevideo e dos nosos irmáns de Uruguai.

É todo canto se me ocorre dicir pensando en que a miña obra será ben acollida polo público que asista a presenciala e pola crítica deste país admirable e que sempre tivo un lugar no meu corazón cando vivía en Galicia e hoxe, máis próximo a el, ocupa tódolos meus sentimentos de fraternidade.

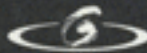
Moitas gracias."

Transcrición, traducida ó galego, da fonopostal que Castelao enviara desde Bos Aires á comunidade galega de Montevideo co motivo da estrea de "Os vellos non deben de namorarse" no Teatro Solís da capital uruguiaia o oito de outubro de 1941.

Esta farsa foi imaxinada para regalia do pobo galego,
cando en Galicia abrollaban os máis ardidos anceios
de rexurdimento.

Castelao

Centro de Estudos Galegos

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA,
COMUNICACIÓN SOCIAL E TURISMO
RUELA SALLA 100 4100
BOGOSO (BOGOSO)